

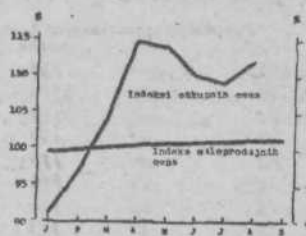
CENE NA DROBNO

Vztrajanje cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih od začetka leta v celoti na nespremenjeni ravni, ki je za 1 odstotek nižja od povprečnih lanskih cen, je vplivalo tudi na stabilnost cen industrijskih izdelkov v nadrobni prodaji. V minulih devetih mesecih letošnjega leta so ostale cene industrijskih izdelkov v nadrobni prodaji v povprečju nespremenjene in so se držale na povprečni lanski ravni.

Kmetijski proizvajalci so po odkupnih cenah v minulih osmih mesecih letos dosegali v povprečju za svoje proizvode za 8 odstotkov višje cene kakor v enakem razdobju lani. Višje zajamčene cene za odkup žita letine 1957 in stalno poviševanje cen živine sta dva temeljna momenta, ki sta v minulem razdobju vplivala na porast odkupnih cen.

Medtem ko so prejšnja leta prodajne cene na drobno v koraku spremljale gibanje odkupnih cen, je povprečje prodajnih cen kmetijskih pridelkov na drobno po gibanju indeksa v prvih devetih mesecih letos v povprečju le za 2 odstotka višje od povprečnih cen v enakem razdobju lani. Čedalje manjša obremenitev pro-

Gibanje cen žive živine in masti

Osnova : povprečje l. 1956 = 100

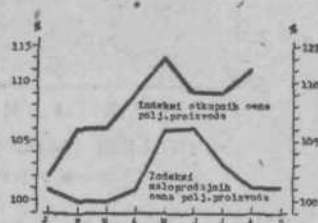
dajnih cen proizvajalcev na poti do potrošnika je pozitivno učinkovala tako za proizvajalce, ki so za svoje proizvode dosegli enake cene, kakor za potrošnike, ki zaradi takega gibanja cen pri odku-

pu niso vedno primorani, da bi plačali tudi višje cene v nadrobni prodaji.

Po gibanju indeksa so ostale prodajne cene kmetijskih pridelkov na drobno v celoti v septembru na višini, ki so jo dosegle v avgustu (za 1 odstotek nad povprečnimi lanskimi cenami).

Porast odkupnih cen žive živine v povprečju za nadaljnje tri odstotke je vplival na nadaljnje poviševanje prodajnih

Gibanje cen kmetijskih pridelkov

Osnova : povprečje l. 1956 = 100

cen svežega mesa na drobno, posebno svinjskega. Prodajne cene masti na drobno so prav tako kazale tako pri proizvajalcih kakor v nadrobni prodaji težnjo po rahlem porastu, medtem ko se je cena olja pri proizvajalcih v septembru znižala za 2,5 odstotke, v nadrobni prodaji pa za 1 odstotek.

Tržne cene vrtnin so bile bolj ali manj stalne. Cene stalnih vrtnin so kazale težnjo po rahlem popuščanju, medtem ko so se cene sezonskih vrtnin, posebno proti koncu meseca, poviševale.

Od sadja se je grozdu cena znižala za približno 20 odstotkov, medtem ko so cene drugega sadja vztrajale in kazale težnjo po porastu (slive in jabolka boljše kakovosti).

Cene jajc so stalno naraščale. V septembru so se jajca v povprečju podražila za 22 odstotkov. Tržne cene mleka in mlečnih izdelkov so stale večinoma enake. Rad. Lisičić

Uporabljanje kmetijskih investicijskih posojil

Počasno uporabljanje, ne pa počasno odobravanje posojil — Do konca avgusta je bila uporabljena samo tretjina odobrenih posojil — Težave z načrti v gradbeništvu

V našem gospodarskem časopisju lahko pogosto naletimo na komentarje v zvezi z investiranjem v kmetijstvo iz posojil — ki vsebujejo trditve, da investicijska posojila počasi odobravajo in da je ta počasnost vzrok pomanjkljivega izkoriščanja investicijskih sredstev. Taka trditev, ki ni podprta s podatki, je dejansko samovoljna in samo zamegljuje probleme, ker odvrta pozornost od pravih vzrokov. Pripelje do posredovanj na pogrešnem kraju, medtem ko dejanskih problemov ne rešujemo. Zato začenjamo ta komentar s podatki:

Z zveznim družbenim planom za l. 1957 so bila določena v splošnem investicijskem skladu za dajanje posojil sredstva v znesku 22,5 milijarde din. Do 30. septembra je Jugoslovanska investicijska banka po še nepopolnih podatkih odobrila 30,5 milijarde din, torej 35,5 odstotka več, kakor je bilo določeno. Že 1. januarja so imeli investitorji na razpolago sredstva v znesku 12 milijard 660 milijonov din kot tranšo že prej odobrenih posojil za l. 1957, ki bi jih bili lahko takoj uporabili. Če k temu dodamo 8 milijard 750 milijonov din, kolikor je bilo posebej določenih sredstev za kmetijsko mehanizacijo in za gradnjo hidrosistema prekopa Donava—Donava, tedaj dobimo znesek nad 21 milijard ali 95,2 odstotka od plana, ki so ga kmetijske organizacije angažirale in bi ga lahko uporabljale od začetka leta. Do 31. marca je bilo angažiranih 99,2 odstotka, do 30. junija 113,6 odstotka, do 31. avgusta 124,2 odstotka, a do 30. septembra 135,5 odstotka od plana.

Ker je Jugoslovanska investicijska banka odobrila do 30. septembra za kmetijsko mehanizacijo 10 milijard 788 milijonov din in ker je tranša prej odobrenih posojil za l. 1957 znašala 12 milijard 664 milijonov din, bi lahko pričakovali, da bo potrošnja sredstev samo s teh dveh postavk v vsoti preseгла sredstva, ki so določena po planu za vse kmetijske investicije. Žal pa kljub mnogo višjim odobritvam ni bilo do 31. avgusta porabljeno več kakor 9 milijard 293 milijonov din ali 41,2 odstotka od plana ali 33,5 odstotka do 31. avgusta odobrenih posojil.

Nekaj podatkov iz avgusta bo ilustriralo možnost izkoriščanja novih posojil, ki so bila odobrena v 18. natečaju v letu 1957:

v Srbiji je od 160 odobrenih posojil s tranšo za l. 1957 v znesku 1.252 milijonov din izpolnilo pogoje za uporabljanje samo 13 uporabnikov s tranšo v znesku 41,2 milijona din. Drugi niso izpolnili zakonitih pogojev za uporabljanje (manjkajo načrti, jamstvo, sredstva za delež v investicijskih stroških itd):

na Hrvatskem je od 59 posojil s tranšo 702,8 milijona din izpolnilo pogoje le 8 uporabnikov s tranšo 99,3 milijona din; v Makedoniji je od 45 posojil s tranšo 618 milijonov din izpolnilo pogoje 24 uporabnikov s tranšo 71 milijonov din.

Dosti je primerov, da investitorji ne morejo še začeti uporabljati posojil, ki so jim bila odobrena že v l. 1956.

Z anketo pri uporabnikih posojil je bilo ugotovljeno, da mesece čakajo na izdelavo načrtov, da ne morejo zagotoviti sredstev za delež in poroštvenaj depozit, da nimajo strokovnih kadrov za delo v režiji in da gradbena podjetja ne kažejo interesa za kmetijske objekte.

Jasno je torej, da ne tiči vzrok počasnemu investiranju v počasnem odobravanju posojil, temveč v nezadostnem uporabljanju odobrenih posojil, kar pomeni v nesposobnosti investitorjev, da bi organizirali investicijsko graditev ali da bi opravili predhodna dela, ki so neogibna za začetek investicijske graditve.

Napravili pa bi novo napako, če bi dolžili samo investitorje. Investitorji niso krivi, da ni dovolj projektičnih organizacij ali da dobijo pogosto za drag denar slabe načrte, a prav tako niso krivi, da jim ljudski odbori ne zagotovijo sredstev za obvezni delež pri stroških investicij, da gradbena operativa ne sprejema rada kmetijskih objektov, niso krivi, da nimajo izkušenj z investicijsko graditvijo. Treba jim je pomagati, in to krepko pomagati, drugače ne bosta tako kakovost kakor učinek investicijske graditve dala pričakovanega uspeha.

Zato ni treba govoriti samo o počasnem odobravanju posojil in o skompliciranih elaboratih, ki so predpisani za odobritev posojil, ker se niti odobrena posojila ne uporabljajo, temveč si prizadevati, da se odpravijo vsi drugi vzroki, predvsem pa da se organizirajo specializirane projektične organizacije z zadostno zmogljivostjo.